SEPT / 2026 / UTGAVE # 6

FORSKHE

Forskningsnettverk for helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Foto: Microsoft 365

Hilsen fra FORSKHE-styret

Ved leder Åse Sagatun

Kjære alle i nettverket,

Velkommen til høstens nyhetsbrev! Denne gangen kan dere lese om forskning som spenner fra foreldres møte med helseinformasjon til tiltak for ungdom i skolen. Flere av bidragene viser hvor viktig det er å utvikle kunnskap i samarbeid med dem som skal bruke den, og å undersøke hvordan tiltak fungerer i tjenestenes hverdag.

Jeg håper nyhetsbrevet gir både faglig påfyll og lyst til å ta kontakt med andre i nettverket. **Vi inviterer også til FORSKHEs årlig nettverkssamling i Oslo 28.–29. januar 2027**. Har du forskning du vil dele, håper vi du sender inn et abstrakt innen 1. desember.

God lesning – og takk til alle som har bidratt til denne utgaven!

Vennlig hilsen,
Åse

DETTE SKJER

JORDMORDAGENE
22.–23. oktober 2026 i Oslo
Informasjon og påmelding

EUROPEAN PUBLIC HEALTH CONFERENCE
11.-13. november 2026, Bilbao
Informasjon og påmelding

NASJONAL IMPLEMENTERINGSKONFERANSE
10. mars 2027, Oslo
Informasjon og påmelding

Prosjekt: MEST – En arbeidsstrategi for skolehelsetjenesten

MEST er en strategi der målet er å gi ungdom verktøy for å mestre vanlige hverdagsutfordringer, samt å fremme helsekompetanse (nettside). MEST har vært brukt i videregående skoler i Trondheim kommune siden 2014, og i perioden 2025-2029 skal strategien implementeres og evalueres i flere kommuner. Prosjektet er eid av NASKO i FHI.

I prosjektet deltar 15 videregående skoler i Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag, Møre og Romsdal og Innlandet. Av disse skal syv skoler implementere MEST, mens åtte skoler deltar som kontrollskoler. Prosjektet er todelt:

- **«Evaluere MEST»** er en kvantitativ klyngerandomisert studie som skal evaluere effekten av MEST på elevenes helsekompetanse og psykiske helse i videregående skole. Studien ledes av stipendiat Hilde Elisabeth Toreid.
- **«Utforske MEST»** vil benytte case-studiemetodologi og intervjuer for å utforske implementeringen av MEST på intervensjonsskolene, med spesielt fokus på det tverrfaglige samarbeidet mellom skolen og skolehelsetjenesten. Studien ledes av stipendiat Sanna Bostad Kvaal.

Ny publikasjon

Tittel: Co-creating an action to promote health literacy among parents with immigrant backgrounds

Forfattere: Anna K-J Macintyre, Heidi Hesselberg, Sølvi Helseth, Kristin Haraldstad og Kirsti Riiser.

Artikkelen beskriver en tofaset samskapingsprosess for å utvikle et tiltak med mål om å styrke helsekompetansen blant småbarnsforeldre med innvandrerbakgrunn i Oslo. I første fase deltok 14 foreldre og 59 ansatte fra ulike tjenester i idegenereringsaktiviteter, og bidro med til sammen 302 forslag til tiltak. Forslagene ble deretter systematisk analysert og samlet i en kortliste, som brukerrepresentanter prioriterte og rangerte i topp-10 lister. På bakgrunn av dette ble ett av tiltakene valgt: *systematisk informasjon til foreldre om helsestasjonens tilbud og hva de kan forvente.*

I neste fase ble ideen operasjonalisert gjennom samskaping av tre korte, animerte filmer. Deretter bidro til sammen 43 foreldre og helsepersonell med tilbakemeldinger gjennom småskala utprøving og forbedring, før filmene ble ferdigstilt på norsk, engelsk, arabisk, tyrkisk og somali. Filmene kan ses her.

Studien viser hvordan en strukturert, men fleksibel samskapingsprosess kan kombinere brukernes erfaringer med faglige og organisatoriske hensyn for å utvikle et relevant og gjennomførbart helsekompetansetiltak. (lenke til artikkelen)

Ny publikasjon

Tittel: **Comparing contextual data relevant to school nursing systems in Poland and Norway**

Forfattere: Hilde Laholt, Anne Clancy & Kinga Zdunek

Norge og Polen har ulike politiske, økonomiske og historiske rammer. Norge er en vestlig velferdsstat, mens Polen er et sentraleuropeisk EU-land med en annen historisk og organisatorisk utvikling. Til tross for forskjellene er helsesykepleiere eller skolesykepleiere en viktig del av skolehelsetjenesten i begge land. I denne publikasjonen sammenligner forfatterne systemene for skolesykepleie i Norge og Polen, inkludert relevante helse- og befolkningsdata, organisering og arbeidsoppgaver. Studien benytter komparative forskningsmetoder for å undersøke likheter og forskjeller i skolesykepleieres rolle og ansvar.

Studiens funn viser at Polen og Norge har utfordringer knyttet til blant annet migrasjon, flyktninger og begrensede ressurser i helsetjenesten. Skolesykepleiere i begge land tilbyr helseundervisning og lavterskeltilbud, men ansvarsområdene varierer. I Norge har helsesykepleiere hovedvekt på helsefremming og forebygging, mens polske skolesykepleiere også følger opp medisinske tilstander, inkludert tannhelse. Begge systemene kan styrkes gjennom gode grunn- og masterutdanninger i sykepleie og tilstrekkelige og likeverdige skolehelsetjenester for barn, unge og familier. (Lenke til artikkelen)

Stipendiater i søkelyset

Camilla Rørtveit

Foto: Camilla Rørtveit

Camilla er helsesykepleier og stipendiat ved Regional Seksjon Spiseforstyrrelser på OUS. Hun er også enhetsleder for skolehelsetjenesten til ungdom i bydel St. Hanshaugen i Oslo.

Ph.d prosjektet heter "Body Project School" og er finansiert av stipendiatordningen til NSF. Body Project er et manualdrevet gruppebasert program med mål om å øke kroppsaksept, og potensielt forebygge spiseforstyrrelser. Programmet gjennomføres i grupper med 6-10 elever med fire ukentlige samlinger, ledet av helsesykepleier. I prosjektet får helsesykepleiere i videregående skole opplæring i manualen og gjennomfører grupper.

Studien benytter både kvalitativ og kvantitativ metode for å undersøke elevenes erfaringer med å delta i Body Project grupper, helsesykepleiers erfaringer med å gjennomføre gruppene i skolen, og endring i holdninger til kropp etter deltakelse. Målet er å få erfaringer med hemmere og fremmere for implementering av tiltaket. Studien har stor overføringsverdi til andre tilsvarende programmer som kan innføres i skolehelsetjenesten.

Hva har vært den største oppdagelsen eller overraskelsen så langt?
«Det er gledelig å se at det er mye potensial som ligger i enda tettere samarbeid i videregående skole, og hvordan dette kan styrke utviklingen av gode, helhetlige tilbud til ungdom.»

Marie Hornslien

Foto: Marie Hornslien

Marie er spesialsykepleier til nyfødte med master i familieterapi og systemisk praksis. Hun er universitetslektor ved Universitetet i Innlandet (INN) - Kongsvinger. Siden januar 2025 er hun stipendiat ved Ph.d programmet Helse og velferd ved INN.

Prosjektet heter «Bruk av helseinformasjon fra sosiale medier blant førstegangsforeldre til spedbarn» og den overordnede hensikten er å utforske hvordan helseinformasjon i sosiale medier blir oppfattet, vurdert og benyttet av førstegangsforeldre til spedbarn, og hvordan dette står i forhold til deres helsekompetanse. Studien bruker ulike metoder: intervjuer, utvikling og pilotering av et måleinstrument og spørreskjema.

Resultatene vil kunne gi helsepersonell som arbeider med førstegangsforeldre til spedbarn kunnskap om hvilken betydning helseinformasjon i sosiale medier har for førstegangsforeldre. Kunnskapen vil også være viktig for offentlige myndigheter som ønsker å nå ut med helseinformasjon til denne målgruppen på best mulig måte, og for arbeidet med å styrke helsekompetansen blant førstegangsforeldre. Forhåpentligvis vil økt kunnskap og bevissthet kunne bidra til å styrke de positive sidene ved helseinformasjon i sosiale medier, og hindre de negative konsekvensene.

Hva har vært den største oppdagelsen eller overraskelsen så langt?
«Hvor komplekst det faktisk er å finne frem i mylderet av helseinformasjon for førstegangsforeldre.»

GODT BEGYNT
BARN OG UNGE I AGDER

Godt Begynt er et forsknings- og innovasjonsprosjekt som skal styrke helsestasjons- og skolehelsetjenestens arbeid gjennom bruk av kunnskapsbaserte og digitale verktøy. Målet er å bidra til at barn og unge får best mulig helse, utvikling og livskvalitet, samtidig som helsesykepleiere får bedre beslutningsstøtte i sitt arbeid. I Godt Begynt svarer foreldre, barn og ungdom på digitale spørreskjemaer om utvikling, psykisk helse og livskvalitet før ordinære konsultasjoner på helsestasjon/skolehelsetjenesten. Svarene brukes som utgangspunkt for dialog og oppfølging, og kan bidra til å identifisere behov for støtte og tiltak på et tidlig tidspunkt. Det gir fagpersonell bedre oversikt, og bidrar til kunnskapsbasert vurdering av vekst, utvikling, psykisk helse og livskvalitet.

Etter flere år som forskningsprosjekt er Godt Begynt nå innført som ordinær drift i blant annet Kristiansand og Lindesnes kommuner. Prosjektleder er Kristin Haraldstad fra UiA. Les publikasjonene fra prosjektet her.

Ny publikasjon

Tittel: Navigating structural demands and relational care: a qualitative study of public health nurses' experiences and handling of online screening tools.

Forfattere: Trine Holm, Elin Thygesen, Geir Inge Hausvik & Thomas Westergren

Artikkelen undersøker helsesykepleieres erfaringer med, og håndtering av, digitale kartleggingsverktøy i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Studien bygger på observasjoner av helsesykepleiere i konsultasjoner med barn og foreldre, samt individuelle og gruppebaserte intervjuer. Totalt deltok 13 helsesykepleiere fra tre kommuner, fordelt på fem helsestasjoner og to skolehelsetjenester.

Funnene viser at de digitale kartleggingsverktøyene forsterket en eksisterende spenning mellom strukturelle krav og den relasjonelle omsorgen som helsesykepleierne beskrev som grunnleggende i arbeidet. På den ene siden støttet kartleggingsverktøyene systematisk vurdering og dokumentasjon, åpnet for samtaler om vanskelige temaer og styrket samarbeidet med foreldre og andre tjenester. På den andre siden skapte verktøyene usikkerhet knyttet til tolkning, oppfølging og faglig ansvar. Tid brukt på kartlegging og dokumentasjon kunne også gå på bekostning av relasjonen til familiene.

Studien understreker betydningen av å integrere digitale kartleggingsverktøy på en måte som ivaretar både behovet for struktur og helsesykepleiernes relasjonelle arbeid. (Lenke til artikkelen)

Prosjekt: MiniRISK Agder

MiniRISK handler om tidlig hjelp ved engstelse gjennom samarbeid mellom skole, helse og foreldre.

Det er et indikert, skolebasert gruppetiltak utviklet for å gjøre strukturert og kunnskapsbasert hjelp mer tilgjengelig i skolen. Tiltaket bygger på kognitive atferdsterapeutiske prinsipper, ledes i fellesskap av en sosiallærer og en helsesykepleier og gjennomføres over åtte uker, totalt 15 timer. Tanken er at hele «laget rundt barnet» skal støtte de samme prinsippene, slik at eksponering, redusert unngåelse og gradvis mestring fortsetter både hjemme og i skolehverdagen. Tiltaket er ment for elever som sliter med engstelse som hemmer dem i hverdagen, men som ikke har noen angstdiagnose.

MiniRISK ble først implementert på alle 42 grunnskolene i Kristiansand i perioden 2021–2024 og ble deretter videreført i ordinær kommunal drift.
Fra 2025 er prosjektet utvidet til ti nye kommuner og rundt 70 skoler i Agder. Prosjektet MiniRISK Agder har to mål:

1) Implementere MiniRISK på alle skolene i de deltakende kommunene;
2) Øke den generelle kompetansen i skolene på hvordan engstelige og unngående elever kan møtes på en mer hensiktsmessig måte.

Prosjektleder er Åshild Tellefsen Håland, Sørlandets sykehus, Avdeling for barn og unges psykiske helse.

Bli med på FORSKHEs nettverkssamling 2027!

Ny nettverkssamling avholdes **28.–29. januar 2027** på RBUP, Nydalen i Oslo. Samling er et lunsj-til-lunsj-seminar, inkludert et kveldsprogram.

Vi har to hovedtemaer for samlingen: Bruk av register- og systemdata i forskning og praksis; og likeverdige helsestasjons- og skolehelsetjenester i et mangfoldig samfunn. Vi planlegger spennende foredrag og tid til diskusjon. Et detaljert program presenteres i neste nyhetsbrev.

Vi håper så mange som mulig vil sende inn abstrakter (maks 300 ord), gjerne på samlingstemaene, men også på andre temaer som er relevante for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Dette er en flott mulighet til å formidle forskning, styrke nettverket og utforske nye samarbeidsmuligheter.

Foto: RBUP

Abstraktfrist er 1. desember 2026 og sendes til:
marit.muller.de.bortoli@fhi.no